

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 2 stycznia 2020 r.

Pozycja 8

POSTANOWIENIE z dnia 9 października 2019 r. Sygn. akt Ts 57/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Grzegorz Jędrejek – przewodniczący i sprawozdawca
Michał Warciński
Zbigniew Jędrzejewski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 16 maja 2018 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej T.T.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

Orzeczenie zapadło większością głosów.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 marca 2018 r. (data nadania), T. T. (dalej: skarżąca), wystąpiła o stwierdzenie, że:

1) art. 112⁴, art. 114¹ § 1, art. 114² § 1, art. 118 § 3, art. 119, art. 119¹ § 1 zdanie 2, art. 120 zdanie 2, art. 120¹ § 1, § 2, § 3 i § 4, art. 121 § 1, § 2 i § 3, art. 122 § 1, § 2 zdanie 3 i § 3, art. 124¹, art. 125 § 1, art. 148, art. 157, art. 158 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, ze zm.) w zakresie, w jakim „pozwalają [na] pozbawianie dziecka rodziny naturalnej lub zastępczej i na zrywanie więzi rodzinnej, pozbawianie ojczyzny, języka, kultury i religii stanowiących o tożsamości dziecka”;

2) art. 139a ust. 1 pkt 3, art. 164 ust. 1 i ust. 10-21, art. 166a, art. 168, art. 169 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (ówcześnie: Dz. U. z 2017 r. poz. 697, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2019 r. poz. 1111) oraz art. 578 § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (ówcześnie: Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim „przepisy te dopuszczają i nakładają do działań prowadzących do przysposobienia z przemieszczeniem za granicę Rzeczypospolitej miejsca zamieszkania dziecka”;

3) art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (ówcześnie: Dz. U. z 2016 r. poz. 2064, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 2224, ze zm.), w zakresie „zastosowania w celu ukrywania danych o pochodzeniu i tożsamości dziecka”;

4) art. 61 i art. 510 k.p.c., w zakresie „braku gwarancji udziału organizacji społecznej w postępowaniu dotyczącym zmiany lub ustanowienia opiekuna oraz przysposobienia”;

5) art. 49 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne (ówcześnie: Dz. U. z 2017 r. poz. 1545, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2018 r. poz. 2141, ze zm.), w zakresie „ograniczenia lub wyłączenia pomocy dla dziecka mającego dodatkowe obywatelstwo”;

6) Konwencja z dnia 29 maja 1993 r. o ochronie dzieci i współpracy w dziedzinie przysposobienia międzynarodowego sporządzona w Hadze (Dz. U. z 2000 r. Nr 39, poz. 448) w zakresie, w jakim jej przepisy „dopuszczają przysposobienie przez osobę nie będącą krewnym przysposabianego w linii prostej lub bocznej poniżej stopnia czternastego”

są niezgodne z art. 18, art. 30, art. 31, art. 32, art. 34 ust. 2, art. 36, art. 40, art. 41 ust. 1, art. 45, art. 47, art. 52, art. 72 oraz art. 77 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Postanowieniem z 16 maja 2018 r., doręczonym pełnomocnikowi skarżącej 30 maja 2018 r., Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej stwierdzając, że nie jest możliwe rozpoznanie skargi w zakresie, w jakim jej podstawą skarżąca uczyniła postanowienie Sądu Rejonowego w W. z 4 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]). Trybunał wskazał, że skarżąca nie była uczestnikiem postępowania o przysposobienie A.K. i w żaden sposób nie uprawdopodobniła, iż postanowienie o przysposobieniu przesądzało ostatecznie o jej prawach lub wolnościach konstytucyjnych wskazanych w skardze. Stwierdził ponadto, że zakwestionowane w skardze przepisy, w zakresie określonym przez skarżącą, nie były też podstawą wydania postanowień Sądu Okręgowego w W. z: 21 marca 2018 r. (sygn. akt [...]) oraz 26 marca 2018 r. (sygn. akt [...]), wskazanych jako orzeczenia ostateczne.

Zdaniem Trybunału skarżąca w rzeczywistości domagała się ochrony praw i wolności konstytucyjnych małoletniego A.K. i nie wykazała przy tym w żaden sposób, aby była jego przedstawicielem ustawowym.

3. W zażaleniu z 6 czerwca 2018 r. (data nadania) skarżąca zakwestionowała postanowienie Trybunału w całości, zarzucając mu naruszenie art. 79 Konstytucji oraz art. 228 i art. 231 k.p.c. w związku z art. 36 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.) oraz „w odpowiednim zakresie” norm art. 45 Konstytucji i art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, a także błędne ustalenia okoliczności faktycznych.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

1. Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK), skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

2. Trybunał stwierdza, że kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a zarzuty sformułowane w zażaleniu nie podważają podstaw odmowy nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

3. Skarżąca nie podważyła ustaleń Trybunału dotyczących rozstrzygnięć wskazanych przez nią jako orzeczenia ostateczne w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji. Nie była uczest-

nikami postępowania o przysposobienie jak też nie wykazała, że postanowienie Sądu Rejonowego w W. z 4 grudnia 2017 r. (sygn. akt [...]) przesądzało ostatecznie o jej prawach lub wolnościach konstytucyjnych. Skarżąca nie wskazała w jaki sposób orzeczenie to odnosi się do załączonych do zażalenia: postanowienia Sądu Rejonowego w W. III Wydział Rodzinny i Nieletnich z 1 kwietnia 2016 r. (sygn. akt [...]) oraz apelacji z 20 października 2017 r. od postanowienia Sądu Rejonowego z 5 września 2017 r. (sygn. akt [...]). Skarżąca przywołuje przepisy art. 228 i 231 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1360, ze zm.; dalej: k.p.c.) dotyczące domniemań w zakresie postępowania dowodowego oraz wskazuje na „drogę oczywistego wnioskowania” nie wyjaśniając jednocześnie, jakie jej prawa lub wolności konstytucyjne i w jaki sposób zostały naruszone. Trybunał przypomina, iż zgodnie z art. 67 u.o.t.p. TK związany jest granicami skargi konstytucyjnej, nie może więc wychodząc poza treść skargi samodzielnie ustalać, czy i w jakim zakresie wskazane przez skarżącą orzeczenia organów władzy publicznej naruszają przysługujące jej prawa lub wolności konstytucyjne.

Skarżąca nie wykazała również, że przepisy w zakresie, w jakim zostały zakwestionowane w skardze, stanowiły podstawę wydania dwóch pozostałych orzeczeń, które wskazała jako ostateczne w rozumieniu art. 79 Konstytucji. Trybunał przypomina, że art. 121 § 1, § 2 i § 3 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, ze zm.) został zaskarżony w zakresie, w jakim pozwala na „pozbawianie dziecka rodziny naturalnej lub zastępczej i na zrywanie więzi rodzinnej, pozbawianie ojczyzny, języka, kultury i religii stanowiących o tożsamości dziecka”. W związku z tym, przepis zakwestionowany w zakresie, w jakim odnosi się do praw dziecka, nie mógł być podstawą wydania postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 26 marca 2018 r. (sygn. akt [...]). Orzeczenie to dotyczyło bowiem wniosku skarżącej o zabezpieczenie pobytu małoletniego wnuka na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i rozstrzygało o możliwości uzyskania przez skarżącą tego zabezpieczenia.

Podobnie w przypadku art. 510 k.p.c. za niezasadne uznać należy twierdzenia skarżącej, że przepis ten w zakresie „braku gwarancji udziału organizacji społecznej w postępowaniu dotyczącym zmiany lub ustanowienia opiekuna oraz przysposobienia”, w jakim został zakwestionowany w skardze, był podstawą wydania postanowienia Sądu Okręgowego w W. z 21 marca 2018 r. (sygn. akt [...]). Orzeczenie to rozstrzygało bowiem o możliwości udziału w postępowaniu skarżącej, a nie organizacji społecznej.

4. Skarżąca w żaden sposób nie odniosła się do wskazanego przez Trybunał braku jej legitymacji do wniesienia skargi konstytucyjnej w imieniu małoletniego A. K. Trybunał przypomina, że z treści skargi i pisma nadesłanego w odpowiedzi na zarządzenie o uzupełnieniu braków wynika, iż skarżąca w rzeczywistości domagała się ochrony praw i wolności konstytucyjnych swojego wnuka, nie wykazując jednak w żaden sposób, że jest jego przedstawicielem ustawowym.

5. Trybunał zwraca również uwagę, że nie mógł odnieść się do sformułowanego w *petitum* zażalenia zarzutu naruszenia przez zakwestionowane postanowienie z 16 maja 2018 r. „w odpowiednim zakresie norm art. 45 Konstytucji i art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”, ponieważ skarżąca nie wyjaśniła na czym – jej zdaniem – to naruszenie miałoby polegać.

Mając powyższe na względzie, Trybunał – na podstawie art. 61 ust. 8 u.o.t.p. TK – nie uwzględnił zażalenia.